

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זבוקל"ה נבנ"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

ש"פ משפטים, ב' דר"ח אדר, פ' שקלים, ה'תשל"ז

יוצא לאור לש"פ משפטים, מבה"ח אדר, פי' שקלים, ה'תשפ"ו

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים”

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושש לבריאה

שבעים ושש שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ משפטים, כ"ף שבט הבעל"ט, הננו מוציאים לאור התוועדות ש"פ יתרו, כ"ד שבט, מבה"ח אדר ה'תשל"ז — הנחה בלתי מוגה.

*

בתור הוספה — מכתב (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

ר"ה לאילנות, ט"ו בשבט, ה'תשפ"ו
שבעים ושש שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע
ברוקלין, נ.י.

©

Published and Copyright 2026 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 | Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • <http://www.lahak.org>

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5786 • 2026

Printed in the United States of America

נדפס בדפוס

CH Print & Ship

478 Albany Ave. Brooklyn N.Y. 11203

(718) 771-5000

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

בס"ד. שיחת ש"פ משפטים, ב' דר"ח אדר, פ' שקלים, ה'תשל"ז.

בלתי מוגה

א. דובר כמ"פ שכאשר נפגשים ביחד כמה ענינים שיכולים להיות גם בנפרד (כדלקמן ס"ב), הרי זה גופא הוכחה שיש צד השווה ביניהם, שלכן יכולים לבוא ביחד, במקום אחד או בזמן אחד, אבל לאידך, כיון שלפעמים באים בפני עצמם, הרי מובן שלכל אחד מהם יש ענינו המיוחד.

ובהקדמה — שכן הוא בכל עניני קדושה, שכל ענין הוא ע"פ חשבון כו', שהרי האופן ש"אין .. חשבון" הוא "בשאל" (כמבואר בקונטרס ומעין²); ועד שכן הוא אפילו בעניני עלמא דשיקרא, שבו יכול להיות בלבול וערבוביא בין ענינים שאין שייכות ביניהם ועד לענינים שהם הפכיים זמ"ז — כיון שבכל מקום וענין יש נקודה וניצוץ של קדושה, וכמשנת"ל³ מדברי כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע בכ"מ (גם בהמשך תרנ"ט)⁴ שאפילו בענין שהוא מג' קליפות הטמאות יש ניצוץ קדושה, — וכפי שמבאר⁵, שמ"ש בתניא⁶ שבגקה"ט "אין בהם טוב כלל", אין הכוונה שאין בהם שום ניצוץ כלל, שהרי אי אפשר להיות קיום שום דבר בלי איזה ניצוץ טוב,

והיינו, לפי שכל מציאות שבעולם, גם אם אינה מציאות אמיתית, להיותה רק לפי שעה, כמשל "נהרות המכזבין כו'", ה"ה מוכרחת להיות קשורה עם אמיתית המציאות, וח"ו לומר שיכולה להיות מציאות בעולם אפילו לפי שעה שאינה קשורה עם הקב"ה, שהרי הא גופא שישנה מציאות זו לפי שעה, אינו אלא בגלל שרצונו של הקב"ה שתהי' מציאות זו, ורצון זה מהוה את מציאות הדבר —

אלא שניצוץ זה נתרחק ונחשך ביותר, כמ"ש⁸ "נר רשעים ידעך", עד שהוא כמו רע כו', ובלשון נגלה דתורה, שזהו באופן ש"חתיכה עצמה נעשית נבילה"⁹.

אמנם, כיון שזהו ניצוץ של קדושה, הנה סוכ"ס לא ידח ממנו נדח¹⁰,

(6) ספ"ו.

(7) פרה פ"ח מ"ט.

(8) משלי יג, ט. כד, כ. איוב כא, יז.

(9) חולין ק, א. קח, א.

(10) ע"פ שמואל"ב יד, יד. וראה תניא

ספ"ט. הל' ת"ת לאדה"ז פ"ד סה"ג.

(1) קהלת ט, יו"ד.

(2) מאמר ח ואילך.

(3) שיחת ש"פ יתרו סי"ד (לעיל ע' ...).

וש"נ.

(4) ראה סה"מ תרנ"ט ע' פג [ס"ע עב].

(5) ראה תניא השלם (ע' קצו) אותיות

כד"כה. וש"נ.

ועד שיהי' ענין של היתר, ויתירה מזה, ענין של קדושה, ועד שבקדושה גופא יהי' זה באופן נעלה ביותר — בדוגמת מעלת בעל תשובה על צדיק מעיקרו, שבמקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד שם¹¹, ועד"ז בנוגע לניצוצות הקדושה, שיש ניצוצות קדושה שהם מלכתחילה בבחי' צדיקים גמורים, אבל יש מעלה יתירה בניצוצות הקדושה שנפל ל'גקה' ט' ואח"כ חוזרים ומעלים אותם לקדושה, באופן של "פדיון שבויים", בדוגמת מעלת בעלי תשובה. וטעם הדבר — לפי שכל הגבוה ביותר יורד למטה ביותר, ולכן, כשמבררים ניצוץ קדושה שנפל למטה ביותר בגקה"ט, אזי מעלים אותו לשרשו ומקורו שהוא גבוה ולמעלה ביותר¹². ומזה מובן שגם בענינים שמצד עלמא דשיקרא הם באופן של בלבול וכו', הרי כיון שבכל ענין שבעולם יש ניצוץ קדושה [ובסגנון אחר, שלכל דבר יש מטרה ותכלית, כך, שגם הבלבול כו' של עלמא דשיקרא הוא בשביל קדושה], בהכרח לומר שיש בזה ענין של סדר וכו'. ובזה צריכה להיות עבודתו של יהודי — להסיר את ההעלם וההסתור של העולם (לא לבטל את מציאותו, אלא רק להסיר את ההעלם וההסתור), ולגלות את הניצוץ קדושה כו'.

ועאכ"כ בעניני קדושה, שבהם לא שייך בלבול וערובי' כו' — הרי גם מי שנמצא בהתחלת העבודה, או אפילו לפני התחלת העבודה, צריך לראות את השייכות והצד השווה בין הענינים שנפגשים ביחד.

ב. ובנוגע לעניננו — הנה ביום הש"ק זה נפגשים ביחד ג' ענינים, שלכן קורין בג' ספרי תורה: פרשת השבוע, פרשת ר"ח ופרשת שקלים. וכיון שהם ג' ס"ת שונים, הרי זו הוכחה שהם ג' ענינים שונים [שהרי אילו היו ג' פרשיות אלו בהמשך אחד, היו צריכים לקרותן בס"ת אחד, כי אין מפסיקין בקריאת ענין אחד מס"ת אחד לס"ת שני, "משום פגמו של ראשון" ("שלא יאמרו חסר הוא")¹³, ורק בקריאת ענינים שונים התירו לקרות בג' ס"ת, מצד טרחא דציבורא, שלא יצטרכו לגלול הס"ת למקום רחוק (רחוק בתורה גופא)], אבל לאידך, כיון שבאים ביחד באותו שבת, הרי זו הוכחה שיש שייכות וצד השווה ביניהם.

וכמובן גם מההנהגה בנוגע להפטרה:

ענין ההפטרה נקבע בגלל גזירת המלכות שלא הניחו לקרוא

11) ברכות לד, ב. רמב"ם הל' תשובה 13) יומא ע, א ובפרש"י. טושו"ע או"ח סקמ"ד ס"ד. וראה פמ"ג א"א שם בסוף פ"ז ה"ד.

12) ראה דרמ"צ קמא, א ואילך. הסימן. שו"ת מהר"י לבית הלוי ספ"ב (הובא בפר"ח או"ח שם).

כתורה, ובמקום זה קראו מעין הפרשה בנביאים, וכך נשאר גם לאחר שבטלה גזירת המלכות¹⁴.

וכיון שגזירת המלכות היתה לא רק בנוגע לקריאה דפרשת שקלים, אלא גם בנוגע לקריאה דר"ח, ועאכו"כ בנוגע לקריאת פרשת השבוע — היו צריכים לקרוא ג' הפטרות.

ואעפ"כ, המנהג הוא שההפטרה שאומרים בציבור בברכה לפני ולאחרי היא רק ההפטרה דפרשת שקלים. אלא שידועה הוראת רבותינו נשיאינו¹⁵ שבעת העברת הסדרה "שנים מקרא ואחד תרגום" אומרים את כל ג' ההפטרות. ומזה מובן, שמחד גיסא, יש כאן ג' ענינים, שלכן אומרים ביחיד כל ג' ההפטרות, אבל לאידך גיסא, יש שייכות וצד השוה ביניהם, שלכן אומרים בציבור רק הפטרה אחת.

ג. והנה, הקריאה בג' ס"ת אינה דבר הרגיל, ועד שזהו דבר נדיר¹⁶. — קריאה בב' ס"ת, כמו בשבת ר"ח, היא דבר רגיל יותר, אבל קריאה בג' ס"ת היא דבר נדיר. ואף שגם בשמח"ת קורין בג' ס"ת — הרי זה בכל שנה, אבל בנוגע לפרשת שקלים, הרי זה דבר נדיר שתהי' הקביעות בשבת ר"ח (ועד"ז בנוגע לשבת חנוכה), שאז קורין בג' ס"ת.

וכיון שאין זה דבר רגיל, אלא דבר חידוש, הרי זה נעשה מתוך "שטורעם" גדול יותר — כפי שרואים בפועל שאינו דומה ה"שטורעם" שיש בדבר הרגיל ל"שטורעם" שיש בדבר חידוש.

וכמובן גם מהציווי "בכל יום יהיו בעיניך חדשים"¹⁷ או עכ"פ "כחדשים"¹⁸, כיון שטבע האדם הוא שמתפעל מדבר חדש יותר ממה שמתפעל מדבר ישן; ואין זה טבע בלתי רצוי — שאז לא הי' צורך בציווי מיוחד לשלול זאת, אלא הי' נכלל בשלילת כללות ההנהגה הבלתי רצוי, ועכצ"ל, שעבודת ה' יכולה להיות בשלימות גם אם עניני התורה לא יהיו אצלו באופן ד"כחדשים"; ועל זה באה ההוראה שגם כאשר עבודתו היא בשלימות ובהידור כו', צ"ל הוספה בזה — ש"בכל יום יהיו בעיניך כחדשים" ועד ל"חדשים" ממש, שאז נעשית העבודה מתוך "שטורעם" גדול יותר.

ולהעיר, שאע"פ שכל עניני העולם הם באופן של חידוש, כתורת

(14) ראה שו"ע אדה"ז או"ח רספ"ד. (17) פרש"י תבוא כו, טז. וראה גם פרש"י יתרו יט, א. עקב יא, יג.

(15) ראה תו"מ — רשימת היומן ס"ע (18) ראה שו"ע אדה"ז או"ח סס"א ס"ב. קצו. וש"נ.

(16) ראה גם תו"מ חע"ט ע' 7. וש"נ.

הבעש"ט שהובאה בהתחלת שער היחוד והאמונה על הפסוק¹⁹ "לעולם ה' דברך נצב בשמים", שדבר ה' מהוה כל נברא בכל רגע מחדש — הרי זה רק חידוש הישנות, שאינו דומה לחידוש אמיתי (כמבואר בכמה מאמרים²⁰). וכמובן גם מהמבואר באגה"ק²¹ שהענין של יש מאין ממש (חידוש אמיתי) ה' רק בששת ימי בראשית, מלבד הכח מספירת המלכות שביסוד העפר, שהוא מאמר תדשא הארץ, להצמיח עשבים ואילנות ופירות מאין ליש תמיד שהוא מעין בחי' א"ס כו'.

ולהעיר גם מהמבואר בכתר שם טוב²² בנוגע לחילוק שבין נס לטבע, ש"ענין הנס הוא שנתחדש הדבר בפעם הראשונה על הטבע .. ואח"כ נעשה זה טבע ג"כ" (אלא שבזה גופא יש חילוקים ונפק"מ להלכה — אם זה נעשה דבר הרגיל, או ענין של חזקה, או ענין ששכיח טפי²³).

ד. והעיקר הוא ה"בכ"ן²⁴ בנוגע למעשה — "המעשה הוא העיקר"²⁵ — שצריכה להיות הוראה בעבודת האדם, הן מהצד השוה שבכל ג' הענינים שבאים ביחד, והן מהענין המיוחד שיש בכל אחד מהם. וכמדובר כמ"פ שההוראה מקביעות מיוחדת (כבנדר"ד, שג' הענינים באים ביחד) היא גם על כל השנים, אלא שבקביעות שנה זו הרי זה בהדגשה ו"שטורעם" יותר — כמו בנוגע למ"ת, שאף שבפרטיות ישנו בכל יום, כפי שמברכים בכל יום "נותן התורה", אין זה בדומה ל"שטורעם" ד"זמן מתן תורתנו" בחג השבועות שאז הוא כללות הענין דמ"ת (שהרי "התורה כללות ופרטות נאמרה"²⁶).

וכאמור לעיל — "המעשה הוא העיקר", שיש להמשיך זאת במעשה בפועל, כולל גם אם יש צורך בענין של כפי' (אתכפיא), שנכלל בענין ה"מעשה", שהוא גם מלשון "מעשין על הצדקה"²⁷.

ועי"ז כופים ומכריחים שיהי' הענין ד"קץ שם לחושך"²⁸, שפירושו קץ שם לגלות, והיינו, שאפילו אם יש טעמים שבגללם צריכה הגלות להמשך עוד רגע אחד או שני רגעים, כופים ומכריחים שיהי' "קץ שם

24) ראה סה"מ ה'ש"ת ע' יא. סה"ש קין

19) תהלים קיט, פט.

ה'ש"ת ע' 44 ואילך. וראה גם תו"מ חפ"ו ס"ע 16. וש"נ.

20) ראה המשך מים רבים תרל"ו ע' מא. סה"מ תרע"ח ע' רפב. ועוד.

25) אבות פ"א מי"ז.

21) ס"כ. !?

26) ראה חגיגה ו, סע"א ואילך. וש"נ.

22) סקי"ט-סרנ"ו.

הובא בפרש"י עה"ת ר"פ בהר.

23) ראה לחם שמים (לר"י עמדין) דמאי

27) ראה ב"י לטויו"ד סרמ"ח.

פ"א מ"א (ד"ה והחומץ שביהודה). יד מלאכי

28) איוב כח, ג.

כללי הדינים כלל קכ.

לחושך", עי"ז ש"מעשין על הצדקה", שהרי "גדולה צדקה שמקרבת את הגאולה"²⁹, בביאת משיח צדקנו בקרוב ממש.

* * *

ה. בהמשך להמדובר לעיל שישנו צד השווה בכל ג' הענינים: פרשת השבוע, פרשת ר"ח ופרשת שקלים, וישנו הענין המיוחד שבכל אחד מהם, מובן, שהחידוש שבזה הוא — לא שיש ענין מיוחד בכל אחד מהם, שהרי מובן בפשטות שהם ענינים שונים, וכמודגש בכך שנושאים ג' ספרי תורה שונים, אלא שאעפ"כ הרי הם באים ביחד, כאמור שזהו דבר בלתי רגיל, דבר חידוש, שמעורר "שטורעם" גדול.

אמנם, כשם שהיותם ג' ענינים שונים הוא דבר המובן בפשטות, כפי שרואה גם ילד קטן (עוד לפני שמתחיל לדבר, שהרי ענין הראי' מתחיל ריבוי זמן לפני"ז) שנושאים ג' ספרי תורה (אף שעדיין אינו מבין תוכן הדברים, עד שיגיע לחינוך כו') — כך גם השייכות והצד השווה שביניהם צריכה להיות באופן המובן בפשטות, אף שלכאורה יש צורך בשקו"ט כו' כדי להבין את השייכות והצד השווה שביניהם.

והביאור בזה צ"ל מובן בפירוש רש"י — שהרי רש"י אומר "אני לא באתי אלא לפשוטו של מקרא"³⁰, ובאופן שלא יתיר ולא חסר, כך, שאם יש דבר שדורש ביאור בפשוטו של מקרא, הרי זה צ"ל מובן בפשטות³¹ — או מהפסוק עצמו, ללא צורך בפירוש רש"י, או ע"פ פירוש רש"י, שהרי "התורה בפירושה ניתנה" (כמ"ש הרמב"ם בהקדמה לספרו יד החזקה), וע"ד שבפירוש רש"י גופא הובא לפעמים הפירוש בלע"ז.

ו. אך צריך להבין — שהרי לכאורה הם ג' ענינים נפרדים שאין קשר ושייכות ביניהם:

פרשת השבוע שקורין בכל שבת — קשורה עם מהלך השמש, שהרי מצד מהלך השמש נעשה הענין ד"ויהי ערב ויהי בוקר"³², ולאחרי שעוברים ששה ימים בא יום השבת, ואח"כ חוזר ומתחיל "היום יום ראשון" וכו' עד ליום השבת; ואילו פרשת ר"ח שקורין בר"ח — קשורה עם מהלך וחידוש הלבנה כו'. והרי חמה ולבנה הם ענינים שונים.

וענין פרשת שקלים הו"ע נוסף שאינו שייך כלל לחמה ולבנה, שהרי זה ענין שנאמר לאחרי מ"ת (אפילו לאחרי פרשת "החודש הזה

29 (ב"ב י"ד, א. וראה תניא פל"ז (מח), 31) ראה גם ת"מ חפ"ה ע' 329. ור"נ.
32) שם א, ה. ועוד.

30) בראשית ג, ח.

לכם" ³³, שזהו"ע דר"ח) — אלפי שנה לאחר בריאת העולמות עד לעוה"ז הגשמי. וא"כ מהו הקשר והשייכות של ג' ענינים אלו?

ז. ויובן בהקדים הקשר והשייכות שבין חמה ולבנה, כמובן מזה שנקראים "שני המאורות הגדולים" ³⁴, ועד שנבראו במאמר * אחד: "יהי מאורות" ³⁵, והיינו, שאע"פ שהחמה היא "המאור הגדול", ואילו הלבנה היא "המאור הקטן" ³⁴, מ"מ, נבראו לכתחילה בתור "שני המאורות הגדולים", "שנים נבראו" ³⁶ (שהרי גם לאחר שהקב"ה אמר ללבנה "לכי ומעטי את עצמך" ³⁷, לא נעשית הלבנה בריאה חדשה. ובפרט לפי הפירוש הפשוט ³⁸ שהלבנה היא בכלל "שני המאורות הגדולים" — לגבי הכוכבים).

וכיון שהחמה והלבנה נבראו במאמר אחד, הרי מובן, שהענין העיקרי הוא השייכות והצד השהו שביניהם (ולא כמו נבראים אחרים שיש ביניהם שייכות ונקודה משותפת ואעפ"כ נבראו במאמרות שונים, שהענין העיקרי שבהם הוא לא השייכות שביניהם אלא הענין המיוחד שבכל אחד מהם).

ויש להוסיף, שהקישור בין החמה והלבנה מודגש בענין מולד הלבנה, עי"ז שהלבנה מקבלת אורה מן החמה (כפי שהתחיל לראשונה בעת אמירת המאמר "יהי מאורות גו"). ובלשון הקבלה והחסידות — הרי זה ענין ההשפעה מז"א (חמה) למלכות (לבנה).

ומזה מובן גם הקשר והשייכות שבין פרשת השבוע לפרשת ר"ח, שהם בדוגמת "המאור הגדול" ו"המאור הקטן" — כפי שניכר בפשטות בכך שבפרשת השבוע יש ריבוי הפסוקים בכמות וריבוי הקרואים (ששה קרואים — בגלל שקורין בג' ס"ת, משא"כ כשקורין בב' ס"ת שאז יש בפרשת השבוע שבעה קרואים), ואילו בפרשת ר"ח יש רק מיעוט פסוקים, וקרוא אחד.

והקשר והשייכות לפרשת שקלים (שגם היא קשורה עם ספירת המלכות, שהרי ממחצית השקל נעשו אדנים (כדלקמן ס"י), וענין האדנים קשור עם ספירת המלכות ³⁹) — יובן ע"פ מה שכבר למד הבן חמש למקרא בפירוש רש"י ⁴⁰ שבריאת העולם היא "בשביל התורה ובשביל

(* ויתירה מזה: בתיבה אחת (משא"כ כוכבים, עשב ועץ וכו').

38) ראה פי' הראב"ע עה"פ.

39) ראה פרדס שכ"ג (ערכי הכינויים)

פ"א ערך אדני'.

40) בראשית שם, א.

33) בא יב, ב.

34) בראשית שם, טז.

35) שם, יד.

36) פרש"י שם, טז.

37) חולין ס, ריש ע"ב.

ישראל", שמזה מובן, שהקשר והשייכות שבין חמה (שקשורה עם פרשת השבוע) ולבנה (שקשורה עם פרשת ר"ח) ישנו גם בתורה ובש"ס, שזהו תוכן הענין דפרשת שקלים, כדלקמן.

ח. והענין בזה:

הצד השווה של חמה ולבנה הוא — שענינם "להאיר על הארץ", אלא שבזה גופא יש חילוק בין "המאור הגדול" שמאיר בתוקף ו"שטורעם", ל"מאור הקטן" שמאיר שלא בתוקף ו"שטורעם".

וענינם בעבודת האדם — ש"המאור הגדול" מורה על עבודה באופן של "שטורעם" כו', ע"ד מ"ש בנח "איש צדיק תמים הי"י"⁴¹, ועד"ז באברהם אבינו "התהלך לפני והי' תמים"⁴², והיינו, שאע"פ שעוד לפני"ז הי' כבר צדיק וכו', מ"מ, ניתוסף הציווי ד"הי' תמים"; אמנם, כיון שאי אפשר לעסוק אך ורק בעניני התומ"צ, אלא צ"ל גם הענין של אכילה ושתי' (שהרי אי אפשר שיתענה כל ימיו), ושאר צרכי האדם — ישנו גם אופן העבודה שנקרא "המאור הקטן".

ובפרטיות יותר:

העבודה באופן של "המאור הגדול" היא בתוקף וללא שינויים, שמעלתה — שקשורה עם הענין ד"אני הוי' לא שניתי"⁴³, וע"ד המבואר בהמשך תרס"ו⁴⁴ (ממ"ש בעקידה⁴⁵) בענין המעלה שבהנהגת הטבע שהיא באופן תמידי ללא שינויים, שבזה ניכר כח הא"ס.

אבל לאידך גיסא, כיון שהעבודה היא באופן שאין בה שינויים, הרי זה שולל גם את השינוי שע"י הוספה באופן ד"מעלין בקודש"⁴⁶.

ולכן, יש גם מעלה בעבודה באופן של "המאור הקטן"⁴⁷, שאף שאינה בתוקף כ"כ, שלכן יש בה שינויים כו', ועד לענין של ירידה ונפילה (לא נפילה בלעו"ז ח"ו, כי אם נפילה לגבי מדרגתו הראשונה, כמבואר בהקדמת שער היחוד והאמונה (חינוך קטן) בענין "שבע יפול צדיק וקם"⁴⁸) — הרי הכוונה בזה היא בשביל העלי' שלאח"ז (וכמבואר בחסידות⁴⁹) משל הקשת, שככל שמושכים את היתר למטה יותר, מגיע החץ רחוק יותר),

(41) ר"פ נח.

(42) לך לך יז, א.

(43) מלאכי ג, ו.

(44) ע' קנו [רה] ואילך.

(45) פ' בא שער לח.

(46) ברכות כח, א. וש"נ.

(47) נזכר גם שאופן העבודה ד"המאור

הקטן" קשור עם ענין הנסיונות, שעל ידם

נעשה הענין ד"ארים נסי" (ראה דרמ"צ עג,

א. ובכ"מ). והרי גם ענין הנסים ישנו בכל

יום, אלא שזהו באופן ש"אין בעל הנס מכיר

בנסו", אלא זהו באופן ד"עושה נפלאות

לבדו" (תהלים עב, יח), ש"הוא (הקב"ה)

לבדו יודע שהוא נס" (נדה לא, א ובפרש"י).

(48) משלי כד, טז.

(49) ראה תו"א ויחי בהוספות קג, א. ובכ"מ.

והיינו, שהירידה היא ביטול מדרגתו הקודמת, בבחי' "ונפשי כעפר לכל תהי'", שעיי"ז "פתח לבי בתורתך"⁵⁰, ועד להדיוק ד"פתח", לא רק "הרחב" וכיו"ב, שזוהי פתיחה חדשה אפילו בנוגע לענינים שהיו סתומים ממנו כו', ועד שהשינוי הוא באופן של חידוש, כמודגש בנוסח הברכה דקידוש הלבנה: "מחדש חדשים", ודוגמתו בעבודת בני", "שהם עתידים להתחדש כמותה"⁵¹, בדוגמת החילוק שבין גלות לגאולה.

ט. וענין זה נוגע ושייך לעבודת כל אחד מישראל:

גם מי שהוא בדרגא נעלית יותר, צדיק גמור עובד ה' ביראה ואהבה בתענוגים, הרי כיון שענין הקדושה הוא באופן של בלי גבול, צ"ל אצלו שינוי של הוספה באופן של חידוש, ועד שלגבי חידוש זה תחשב דרגתו הקודמת לענין של העלם והסתור, בדוגמת הרגע שלפני מולד הלבנה.

ועד"ז מי שנמצא בדרגא תחתונה, אם ע"פ חשבון צדק אמיתי, או שרק נדמה לו כן מצד עצבות ומרה שחורה — צריכה להיות עבודתו באופן של חידוש, לדלג ממעמדו ומצבו באופן שבאין ערוך.

י. ונוסף לזה ישנו גם הענין דמחצית השקל:

ממחצית השקל — נעשו אדני המשכן⁵² (כפי שהי' בפעם הראשונה, משא"כ בשנים שלאח"ז שהשתמשו במחצית השקל לקנות קרבנות ציבור, ולשלם שכר האומנים וכו')⁵³, שעל ידם העמידו את קרשי המשכן וגם יריעות המשכן, ועד ש"ויהי המשכן אחד"⁵⁴.

וענינו בעבודה — שלא די בעבודת האדם בנוגע לעצמו, אם באופן ד"המאור הגדול" או באופן ד"המאור הקטן", אלא צ"ל גם הענין דמחצית השקל — שהו"ע הפעולה בעולם לעשות ממנו משכן ודירה לו ית', שענינו — "ושכנתי בתוכם"⁵⁵, הן "בתוך כל אחד ואחד"⁵⁶, והן במשכן כפשוטו, ובאופן שמשם אורה יוצאה לכל העולם⁵⁷, עיי' "חלוני שקופים אטומים"⁵⁸, ועד שפועלים שהעולם כולו נעשה משכן ודירה לו ית' — עיי"ז שמהפכים את השטות שבעולם לשטות דקדושה, ופועלים הענין ד"באתי לגני, לגנוני, למקום שהי' עיקרי בתחילה, דעיקר שכינה

50) נוסח תפלת "אלקי נצור" בסוף תפלת העמידה (ברכות יז, א).

51) נוסח קידוש לבנה (סנהדרין מב, א).

52) פקודי לח, כו-כו. הובא בפרש"י ר"פ תרומה. תשא ל, טר-טז.

53) ראה רמב"ם הלי' שקלים פ"ד ה"א ואילך.

54) ויקהל לו, יג.

55) תרומה כה, ח.

56) ראה אלשיך עה"פ. של"ה סט, א.

ועוד.

57) נתחומא תצוה ו, שם בהעלותך ב.

ויק"ר פל"א, ז. וראה ירושלמי ברכות פ"ד

סה"ה.

58) מלכים א ו, ד ובפרש"י. וראה מנחות

פו, ב ובפרש"י.

בתחתונים היתה⁵⁹, באופן נעלה יותר מכמו שהי' בתחלת הבריאה (לאחרי הענינים הבלתי רצויים שהיו בינתיים).

יא. ובפרטיות יותר:

ענינה של מחצית השקל הוא — שנותנים להקב"ה רק מחצית (ועד שכאשר רוצה ליתן יותר מזה, אומרים לו "העשיר לא ירבה"⁶⁰), ואילו המחצית השנית נשארת אצלו להשתמש בו עבור צרכיו הגשמיים, ובלשון הגמרא⁶¹: "חציו לה' וחציו לכס", והיינו, שאין זה כמו קרבן עולה שכולו לה', אלא כמו קרבן שלמים שיש בו גם חלק לבעלים.

ובכללות — הרי זה אופן העבודה ש"כל מעשיך יהיו לשם שמים"⁶², והיינו, שאין זה ענין של "שמים" (ע"ד הענין ד"בכל דרכיך דעהו"⁶³), אלא רק "לשם שמים"⁶⁴, וע"ד המוזכר לעיל שבריאת העולם היא בשביל התורה ובשביל ישראל, ולא כמו תומ"צ שהם עצמם ענין של קדושה.

ונמצא שענין מחצית השקל מקשר את ענין "המאור הגדול" עם ענין "המאור הקטן" — שהרי נתינת מחצית השקל בלבד, באופן שהמחצית השני' נשארת אצלו, היא ע"ד אופן העבודה ד"המאור הקטן"; ואעפ"כ, נעשה מזה ענין המשכן, שענינו "כולו לה'", שזהו אופן העבודה ד"המאור הגדול".

ויתירה מזה, שאף שנותן להקב"ה רק מחצית, ואילו המחצית השני' נשארת אצלו ומשתמש בה עבור צרכיו הגשמיים, מ"מ, נעשה משניהם ענין אחד, "שקל הקודש", שהוא ענין שלם, ככל עניני קדושה שצריכים להיות בשלימות (ולדוגמא בדיני לחם משנה, ש"חייב כל אדם לבצוע על שתי ככרות שלמות"⁶⁵), וכמו קרבן שצ"ל "תמים", ועד לכללות הענין שעניני קדושה צריכים להיות "מן היפה המשובח ביותר .. הנאה והטוב"⁶⁶, כמ"ש⁶⁷ "כל חלב לה'".

ונמצא שזהו ענין נעלה יותר מאשר "כל מעשיך יהיו לשם שמים", ואפילו יותר מאשר "בכל דרכיך דעהו" [שהרי הענין ד"בכל דרכיך דעהו" לומדים בשו"ע⁶⁸ לפני שלומדים הענין דמחצית השקל שהובא בהל' פורים⁶⁹ ובהל' צדקה⁷⁰, והיינו, שלאחרי שלומד הענין ד"בכל דרכיך דעהו" אומרים לו שישנו ענין נעלה יותר שזהו הענין דמחצית השקל]

59) סה"מ תש"י ע' 111. ראה שו"ע אדה"ז או"ח סעד"ר ס"ב. וש"נ.

60) תשא ל, טו.

61) רמב"ם הל' איסורי מזבח בסופן.

62) פסחים סח, ב. וש"נ.

63) ויקרא ג, טז.

64) אבות פ"ב מ"ב.

65) או"ח סרל"א.

66) משלי ג, ו.

67) רמ"א או"ח סתצ"ד.

68) ראה לקו"ש ח"י ע' 104. וש"נ.

69) יו"ד סרמ"ט ס"ב.

— שהרי גם באופן העבודה ד"בכל דרכיך דעהו" נחשבים "דרכיך" ו"דעהו" לב' ענינים, משא"כ בענין מחצית השקל, שהמחצית שלו והמחצית שלמעלה נעשים "שקל הקודש" אחד, היינו, שאכילתו ושתייתו וכל צרכיו הם ענין אחד עם המחצית שנותן תרומה לה'.

יב. וכללות הענין דפרשת שקלים קשור עם הענין ד"משנכנס אדר מרבין בשמחה"⁷¹ — שהרי קריאת פרשת שקלים היא בר"ח אדר (כשחל בשבת), או בשבת מברכים חודש אדר (כשר"ח אדר חל באמצע השבוע) — כי, כדי שתהי' העבודה בשלימות, צ"ל הענין ד"מרבין בשמחה". ועד שבאים לענין ד"שמחת עולם על ראשם"⁷² — ע"י ענין התשובה,

— שזהו תוכן מצות מחצית השקל שפועלת "לכפר על נפשותיכם"⁶⁰, שהו"ע הכפרה על חטא העגל, בירור גקה"ט — כפי ש"הבטיחה תורה שסוף ישראל לעשות תשובה .. ומיד הן נגאלין" (כמ"ש הרמב"ם⁷³), ולהעיר גם מהמובא בלקו"ת⁷⁴ מזהר⁷⁵ ש"משיח אתא לאתבא צדיקיא בתיובתא", שאז יבנה ביהמ"ק, ותתקיים מצות מחצית השקל "באהבה כמצות רצונך"⁷⁶, בקרוב ממש, בביאת מלכא משיחא.

* * *

יג. מאמר (כעין שיחה) ד"ה זה יתנו וגו'.

* * *

יד. בנוגע להנהיג ללמוד ענין בפירוש רש"י על התורה — יש פירוש רש"י שקשור עם פרשת שקלים, כפי שיתבאר לקמן ע"פ המבואר במדרש תנחומא:

על הפסוק⁷⁷ "אם עבד יגח השור או אמה כסף שלושים שקלים יתן לאדוניו", מעתיק רש"י את התיבות "שלושים שקלים יתן", ומפרש: "גזירת הכתוב הוא, בין שהוא שוה אלף זוז, בין שאינו שוה אלא דינר. והשקל משקלו ד' זהובים שהם חצי אונקיא למשקל הישר של קלוני"א" (שם עיר סמוך למדינת צרפת, מקום מגוריו של רש"י, שעל שמה נקרא מהר"י קולון, ונקראת היום בשם "קעלן").

71) תענית כט, סע"א.

72) ישע"י לה, יו"ד. נא, יא.

73) הל' תשובה פ"ז ה"ה.

74) דרושים לשמע"צ צב, ב. שה"ש מה,

א. נ, ב.

75) ח"ג קנב, ב.

76) נוסח תפלת המוספין.

77) פרשתנו כא, לב.

וצריך להבין:

(א) אם רש"י צריך לפרש משקלו של השקל — הי' צריך לפרש זאת בפעם הראשונה שנזכר "שקל"?

בשלמא בפסוק⁷⁸ "ארבע מאות שקל כסף" פירש רש"י "שהן קנטרין, צינטינייר"ש בלע"ז".

אבל בפסוק⁷⁹ "ויקח האיש נזם זהב בקע משקלו", שפירש רש"י "רמז לשקלי ישראל בקע לגולגולת" — ש"בקע", מלשון בקיעה, הוא חצי שקל⁸⁰ — הי' רש"י צריך לפרש "והשקל משקלו כו'".

ועד"ז בפסוק⁸¹ "ויקן את חלקת השדה גר' במאה קשיטה", שמפרש רש"י "קשיטה — מעה", הי' רש"י צריך לפרש כמה היא "מעה" (שהחשבון בזה — ע"פ פירוש רש"י בפ' כי תשא על הפסוק⁸² "עשרים גרה השקל", "גרה לשון מעה", וכאן פירש משקל השקל, ועפ"ז יכולים לחשב כמה היא "מעה"), כפי שמפרש כאן כמה הוא השקל?

(ב) "השקל משקלו כו'" — אינו שייך להתחלת פירושו "גזירת הכתוב הוא, בין שהוא שוה אלף זוז, בין שאינו שוה אלא דינר", וא"כ, הי' רש"י צריך לפרש זאת בד"ה בפני עצמו, ולמה מפרש זאת בהמשך אחד, ולא עוד אלא שכותב "והשקל כו'", בוא"ו המוסיף?!

(ג) למה צריך רש"י לפרש "גזירת הכתוב הוא, בין שהוא שוה אלף זוז, בין שאינו שוה אלא דינר" — כפי שהקשה הרא"ם: "לא ידעתי מה בא להודיענו הרב בזה, שהרי מקרא מלא הוא "כסף שלשים שקלים" לא פחות ולא יותר, לא שנא שוה פחות מזה, לא שנא שוה יותר מזה"?

[ומ"ש הרא"ם "אם תאמר שבא להודיענו שהיא גזרה ואין בזה טעם, הרי בערכים כמו זה, ולא כתב הרב שם כלום" — י"ל בפשטות שבערכים סומך רש"י על מ"ש כאן, ולכן לא צריך לחזור ולפרש עוה"פ; אלא הקושיא היא, כנ"ל, למה הוצרך בכלל לפרש כאן ש"גזירת הכתוב הוא"].

ומ"ש המשכיל לדוד ש"הוצרך רבינו לזה משום ששנינו בברייתא דרבי ישמעאל⁸³ כל שהי' בכלל ויצא לטעון וכו' כעניינו יצא להקל ולא להחמיר, וכל דבר וכו' שלא כעניינו יצא להקל ולהחמיר, ואצטריך ללמד דהך לא מיקרי טעון אחר כעניינו, ונימא שיצא להקל דוקא ולא להחמיר, דהא דכתיב כסף שלשים שקלים היינו דאם שוה אלף זוז לא יתן אלא

(81) וישלח לג, יט.

(82) תשא ל, יג.

(83) תוכ"ר פ' ויקרא.

(78) חיי שרה כג, טר"ז.

(79) שם כד, כב.

(80) ראה פי' הראב"ע עה"פ.

שלשים שקלים, אבל לעולם אם אינו שוה רק דינר, לא יתן אלא דינר, שדינו להקל מבישראל ולא להחמיר, משום הכי קמ"ל דליתא, אלא דיינינן ל' בדבר שלא כעניינו דיצא להקל ולהחמיר גם כן, והילכך דינו בל' שקלים לעולם אפילו אינו שוה אלא דינר — אין זה מחזור כלל בפשוטו של מקרא, שהרי הבן חמש למקרא לא למד עדיין הברייתא דר"י, ורש"י לא הביאה בפירושו.

ד) מדוע מדייק רש"י לכתוב "גזירת הכתוב הוא בין שהוא שוה אלף זו וכו'", ולא כהגירסא במשנה בב"ק⁸⁴ וכן במכילתא "יפה מאה מנה" — שבודאי מצא רש"י גירסא כזו, אבל אינו מובן למה בחר בגירסא זו דוקא.

ועוד כמה דיוקים שיתבארו בדרך ממילא ע"י הביאור בכהנ"ל, וכפי שיתבאר לקמן.

טו. בנוגע להערות אאמו"ר על הזהר, ישנו מאמר הזהר בפרשתנו⁸⁵ "וכד האי נשמתא נפקת מהאי עלמא זכייא נקי" ברירה, קב"ה אנהיר לה בכמה נהורין", ומבאר אאמו"ר⁸⁶: "הג' לשונות (זכייא נקי" ברירה) י"ל לנגד נר"ג, גם לנגד מחשבה דבור ומעשה [שעל ידם דוקא נעשה תיקון הגוף ונה"ב ע"י קיום התומ"צ למטה, שזוהי כוונת ירידת הנשמה למטה — לא לתקן את עצמה, אלא כדי לתקן את הגוף ונה"ב⁸⁷], גם לנגד הג' בחי' שבכלים חיצון תיכון פנימי", ומסיים, "ואז קב"ה אנהיר לה בכמה נהורין, בחי' אורות".

והענין בזה — שהאורות יש להם שייכות לכלים והן לפי ערך הכלים, כמבואר בהמשך תער"ב⁸⁸ שכל אור יש לו שייכות לכלי שלו והוא לפי ערכו, ועד שאפילו בעולם התהו שבו היתה שביירת הכלים, בגלל שהיו אורות מרובים וכלים מועטים, יש איזו שייכות עכ"פ בין האורות לכלים⁸⁹.

אך עדיין צריך להבין מדוע נאמרו ג' לשונות רק לנגד נר"ג — הרי ישנם גם בחינות חי' ויחידה? וכפי שיתבאר לקמן.

* * *

(225). וש"נ.

(84) מא, א.

(87) תניא פל"ז (מח, ב).

(85) ח"ב צז, א.

(88) ח"א פ"ה (ע' ח [יא] ואילך).

(86) לקוטי לוי"צ הערות לזח"ב ע' פח.

(89) ראה גם שם פצ"ב (ריש ע' קעז [ס"ע

וראה גם שיחת ש"פ משפטים, כ"ד שבט,

רלז].)

(תור"מ חע"ה ע' רלז].)

טז. בהמשך להמדובר אודות פירוש רש"י, הנה כאן המקום לסיים כמה ענינים שלא נתבארו בשבת שלפנ"ז⁹⁰ בפירושי רש"י על הפסוק⁹¹ "וירד ה' על הר סיני", "יכול ירד עליו ממש, ת"ל כי מן השמים דברתי עמכם וכו'", ועל הפסוק⁹² "כי מן השמים דברתי עמכם", "וכתוב אחד אומר וירד ה' על הר סיני, בא הכתוב השלישי והכריע ביניהם וכו'".

המשך הביאור בפירוש רש"י,

— (א) שהספק ("יכול") אם "ירד עליו ממש" הוא בגלל שלפנ"ז נאמר⁹³ "והר סיני עשן כולו מפני אשר ירד עליו ה' באש", ואם "ירד עליו ממש", ה' ההר צריך להשרף,

(ב) הביאור ע"ד הרמז ש"וירד ה' על הר סיני" הוא בקאפיטל יט פסוק כ', ו"מן השמים דברתי עמכם" הוא בקאפיטל כ פסוק יט⁹⁴, כי: י"ט בגימטריא המילוי של שם הוי', שמילוי הוא כפי שהאות נאמרת בדיבור, גילוי ההעלם, שהו"ע ספירת המלכות, וכ' ר"ת כתר, שלמעלה מסדר ההשתלשלות. ונמצא, שקאפיטל יט פסוק כ' (ש"כ) הוא פרט ב"יט" ("הו"ע כתר שבמלכות, ולכן, פסוק זה מדגיש את הירידה (מלכות) על הר סיני, אלא שהיא באופן ד"הרכין שמים כו'", כתר שבמלכות, וקאפיטל כ פסוק יט (ש"יט" הוא פרט ב"כ") הו"ע מלכות שבכתר, ולכן, פסוק זה מדגיש את העילוי (כתר) מן הארץ, אלא שהשמים הם במצב של "הרכין כו'", מלכות שבכתר —

הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס⁹⁵ בלקו"ש חט"ז ע' 223 ואילך.

יז. וכיון שהתורה היא נצחית⁹⁶, מובן שצריכה להיות הוראה בעבודת האדם בנוגע למעשה (ש"הוא העיקר") מהענין ד"וירד ה' על הר סיני", ומהענין ד"מן השמים דברתי עמכם":

כשבאים ליהודי שלעת עתה אינו יודע אודות התורה, או שיודע אודות התורה, אבל ללא "שטורעם", או שה"שטורעם" אינו כדבעי למהוי, כיון שיכול תמיד להיות באופן נעלה יותר, שהרי התורה "ארוכה מארץ מדה"⁹⁷, בלי גבול — צריך לפעול אצל יהודי הנ"ל (ועד"ז צריך

90 שיחת ש"פ יתרו ס"א (לעיל ע' ...). עליו, אבל אאמו"ר עוסק בלהט ("קאָכט זיך") בכ"מ בדיוקים מסוג זה, ומבארם ע"ד

הקבלה והחסידות.

91 יתרו יט, כ.

92 שם כ, יט. 95 בשילוב שיחת ש"פ יתרו שנה זו.

93 שם יט, יח. 96 תניא רפי"ז. ובכ"מ.

94 שזהו דיוק שמפרשים לא מתעכבים 97 איוב יא, ט.

לפעול בנוגע לעצמו — בהיותו במעמד ומצב כזה) את הענין דמ"ת —
 "וירד ה' על הר סיני".

ובשביל זה — יש צורך לילך למדבר, ובמדבר גופא — במקום
 שיש "סנה" [כדאיתא בספרים⁹⁸ ש"סיני" הוא ע"ש ה"סנה"], והיינו,
 שאע"פ שלכאורה יכול לטעון שרצונו להיות במקום ישוב ולא לילך
 למדבר שאינו מקום ישוב, ועאכו"כ שבמדבר גופא אין רצונו לילך
 למקום שבו גדל רק "סנה", שיש בו קוצים ודרדרים שדוקרים כו' —
 הנה על זה אומרים לו: "דיו לעבד להיות כרבו"⁹⁹, כשם ש"וירד ה' על
 הר סיני", שירד ל"מדבר" ול"סנה".

ועד"ז בנוגע למשה רבינו — שנוסף לכך שהלך למקומו של יתרו
 [לפני ש"שמועה שמע ובא"¹⁰⁰, אלא בהיותו "כהן מדין", כהן לעז¹⁰¹],
 ועד "שהי' מכיר בכל ע"ז שבעולם, שלא הניח ע"ז שלא עבדה"¹⁰², הלך
 גם למקום שיש בו סנה, ודוקא שם נתגלה אליו הקב"ה "בלבת אש"!

וזוהו גם המענה לאלו שטוענים בנוגע לענין ה"מבצעים", שזהו
 ענין ששייך לעמ"הארץ... וזה משחק לילדים קטנים... אבל הוא, שיש
 לו עסק עם קדשי קדשים, אינו צריך ללכת לקרב יהודי שהוא במעמד
 ומצב של "סנה".

ועל זה אומרים לו, שזהו ענין שנוגע גם אליו — שהרי הענין
 ש"אין מקום פנוי בלא שכינה אפילו סנה"¹⁰³, שזהו ענין עיקרי ביהדות,
 יודעים זאת (לא מ"אנכי ה' אלקיך"¹⁰⁴, או מ"בראשית ברא אלקים את
 השמים ואת הארץ"¹⁰⁵, אלא) ממ"ש "וירא גו' אליו גו' מתוך הסנה"¹⁰⁶.

וכאשר הולך ומתעסק עם יהודי שהוא בבחי' סנה, אזי גם מקבל
 פרס [אע"פ שעבודת האדם צריכה להיות באופן ש"אל תהיו כעבדים
 המשמשין את הרב על מנס לקבל פרס, אלא כו' שלא על מנת לקבל
 פרס"¹⁰⁷], ולא רק "פרס" מלשון פרוסה¹⁰⁸, אלא יש לו את הענין כולו
 — ההתגלות של הקב"ה "בלבת אש".

יח. ונוסף לזה צריך לשלול גם ש"לא תעשון אתי אלהי כסף
 ואלהי זהב"¹⁰⁹, כיון ש"מן השמים דברתי עמכם":

(103) שמו"ר פ"ב, ה.

(104) יתרו כ, ב.

(105) בראשית א, א.

(106) שמות ג, ב.

(107) אבות פ"א מ"ג.

(108) ראה לקו"ת תזריע כ, ב. ובכ"מ.

(109) יתרו שם, כ.

(98) ראה רמב"ן דברים א, ו. רד"ק

וראב"ע (הובאו באוה"ת שמות ע' סח). פי'

נרבוני, ש"ט ואפורי למר"נ ח"א ספס"ו.

(99) לשון חז"ל — ברכות נח, ב.

(100) מכילתא ופרש"י ר"פ יתרו.

(101) יתרו שם ובמכילתא.

(102) מכילתא ופרש"י שם, יא.

למרות שזה עתה הי' הענין דמ"ת — "וירד ה' על הר סיני", ו"אתם ראיתם כי מן השמים דברתי עמכם" — יש צורך לשלול את הענין של ע"ז, ולא רק בדקות [כפי שמבאר הרמב"ם¹¹⁰ שהענין של ע"ז התחיל מזה "טעו .. טעות גדול .. אמרו הואיל והאלקים ברא כוכבים אלו וגלגלים להנהיג את העולם ונתנם במרום וחלק להם כבוד והם שמשים המשמשים לפניו, ראויין הם לשבחם ולפארם ולחלוק להם כבוד .. כמו שהמלך רוצה לכבד העומדים לפניו וכו'"], אלא באופן גם — "אלהי כסף ואלהי זהב".

והגע עצמך: בשלמא בחטא העגל — הי' זה ארבעים יום לאחר מ"ת, ובגלל הערב רב, והיתה סיבה לכך — כיון ש"וירא העם כי בושש משה גו' לא ידענו מה הי' לו"¹¹¹; משא"כ כאן, שהי' מיד לאחר מ"ת, ולא היתה כלל מציאות של עגל כו', שהרי "פסקה זוהמתן"¹¹². ואעפ"כ, צריך לשלול הענין של ע"ז.

ובפרטיות יותר — כפי שמפרש רש"י: "לא תעשון אתי" — "לא תעשון דמות שמי שמש המשמשים לפני במרום", "לא תעשו לכם" — "לא תאמר הריני עושה כרובים בבתי כנסיות ובבתי מדרשות כדרך שאני עושה בבית עולמים", והיינו, שיכול להיות ענין שכאשר עושים אותו ע"פ הוראה כו' "במרום" ו"בבית עולמים", הרי זה ענין של קדושה כו', אבל כשעושים זאת ע"פ עצמו, ולא במקום הראוי, ובאופן שאינו רוצה לדעת מה אומרת התורה, אלא רוצה להכניס בתורה את דעתו — הרי זה ענין של ע"ז, "אלהי כסף ואלהי זהב", שצריך לשלול זאת.

יט. והעצה להבהיר זאת היא — לילך למקום שיש בו סנה, ולפעול שם הענין ד"וירד ה' על הר סיני".

ובכללות — הרי זה ענין ההתעסקות בעל המבצעים: מבצע חינוך, מבצע אהבת ישראל, מבצע תורה, מבצע תפילין, מבצע מזוזה, מבצע צדקה, מבצע בית מלא ספרים — יבנה וחכמי', ועד"ז ג' המבצעים ששייכים לנשי ישראל (עליהם נאמר¹¹³ "כה תאמר לבית יעקב", אלו הנשים, עוד לפני ש"תגיד לבני ישראל"): מבצע נש"ק, מבצע כשרות האכילה ושתי', ומבצע טהרת המשפחה.

ועד"ז הענין שהזמן גרמא — מבצע פורים, ובהדגשה יתירה בנוגע לקביעות פורים בשנה זו שחל ביום ששי, שכל עניני הפורים — קריאת

(112) שבת קמו, רע"א. וש"נ.

(113) יתרו יט, ג ובמכילתא ופרש"י.

(110) ה' ע"ז בתחלתן.

(111) תשא לב, א.

המגילה, משלוח מנות ומתנות לאביונים וסעודת פורים וכו' — צריכים להיות מבעוד יום¹¹⁴.

וכיון שהענין שמקשר את יום הפורים עם יום השבת שלאחריו הוא הענין של נרות שבת קודש — מובנת השייכות המיוחדת של מבצע נש"ק למבצע פורים.

וע"י הדלקת נרות שבת קודש נעשה הענין ד"נר דלוק מערב שבת לערב שבת¹¹⁵ (ובערב שבת שלאח"ז — באופן נעלה יותר¹¹⁶) ברוחניות, ונמשך אח"כ גם באור ונר גשמי, ועד לקיום היעוד "קומי אורי כי בא אורך וכבוד ה' עליך זרח"¹¹⁷, "והי' לך ה' לאור עולם"¹¹⁸, בביאת משיח צדקנו, שילחם מלחמת ה' וינצח ויבנה מקדש במקומו וכו'¹¹⁹, בעגלא דידן.

* * *

כ. הביאור בפירוש רש"י בפרשתנו:

רש"י צריך לומר ש"שלושים שקלים יתן" "גזירת הכתוב הוא" — בגלל הקושי שמתעורר אצל בן חמש למקרא, שהדינים שלפנ"ז ושלפנ"ח [כמו "ונתן פדיון נפשו"¹²⁰ (כפי שמפרש רש"י "דמי ניזק" או "דמי מזיק"), וכן "בעל הבור ישלם"¹²¹, וכו'] הם מובנים ע"פ שכל, כמו כל עניני פרשת "משפטים", שעוסקת בדינים המובנים ע"פ שכל, וא"כ, איך נכנס באמצע הדין ד"שלושים שקלים יתן", מבלי הבט על שוויו של העבד, שזהו דין שאין לו מקום בשכל?!

ועל זה אומר רש"י, שאכן "גזירת הכתוב הוא".

[במו"נ¹²² מבאר הטעם שזהו מחצית מהסכום של ערכין וכו', אבל בפשוטו של מקרא, "גזירת הכתוב הוא"].

כלומר: כשמדובר אודות ענין של חוקים, לא צריך רש"י לפרש ש"גזירת הכתוב הוא", כיון שמובן מעצמו; אבל כשמדובר אודות משפטים, שהם ענינים שמובנים ע"פ שכל, ובאמצע יש ענין שאינו מובן ע"פ שכל, צריך רש"י להבהיר ש"גזירת הכתוב הוא".

כא. אך עדיין שואל הבן חמש למקרא: גם אם "גזירת הכתוב הוא" — צריך להיות בזה איזה טעם?

(118) שם, יט.	(114) ראה גם
(119) רמב"ם הל' מלכים ספ"א.	(115) ב"ר פ"ס, טז. הובא בפרש"י עה"ת
(120) פרשתנו כא, ל.	חיי שרה כד, טז.
(121) שם, לד.	(116) ראה גם תו"מ חפ"ו ע' 58. וש"נ.
(122) פ"מ.	(117) ישע"י ס, א.

ועל זה ממשיך רש"י, "והשקל (בוא"ו המוסיף) משקלו וכו'":
 ובהקדים — שאין כוונת רש"י להודיע מהו משקלו של שקל,
 שהרי פירוש רש"י אינו ספר של פסקי דינים וכיו"ב,
 [ולא כמו פי' הרמב"ן, שנוסף לכך שכותב בגלוי גם עניני דרוש
 וסודות התורה (משא"כ בפירוש רש"י הרי זה רק ברמז), וכפי שמסיים
 בכ"מ "והמבין יבין" — כותב גם עניני הלכה, כמו בנוגע למשקל השקל,
 שבענין מחצית השקל שבפ' תשא⁸² מביא דברי רש"י כאן, וכותב ש"איננו
 כן", ומפרש באופן אחר],

אלא בהמשך למ"ש ש"גזירת הכתוב הוא", כותב "והשקל משקלו
 ד' זהובים שהם חצי אונקיא למשקל הישר של קלוני"א" — כי, ע"פ
 חשבון זה נמצא ש"שלושים שקלים" הוא המחיר הרגיל של עבד (כפי
 שהי' בזמן רש"י, שהיתה אז מציאות של קניית עבדים — שבויי מלחמה
 שהיו מוכרים אותם לעבדים, וכיו"ב).

יש אמנם מציאות שעבד שוה יותר משלושים שקלים (עד לאלף
 זוז), או עבד ששוה פחות משלושים שקלים (עד לדינר אחד), ולכן הדין
 שיש ליתן סכום קבוע ללא נפק"מ כמה שוה העבד — "גזירת הכתוב
 הוא", אבל אעפ"כ קבעה התורה סכום של "שלושים שקלים", כיון שזהו
 המחיר הרגיל של עבד, והרי "דיבר הכתוב בהוה" (כפי שכבר כתב רש"י
 לפנ"ז¹²³, וכן כמ"פ לאח"ז¹²⁴).

ואע"פ שזהו ענין שאינו נוגע להלכה בזמן הזה, כמבואר בשו"ע¹²⁵
 שדיני קנסות אין דנין אלא מומחים הסמוכים בארץ ישראל (מלבד
 בענינים שהם "צורך שעה .. לגדור פרצות הדור"), כותב זאת רש"י —
 בגלל שזה נוגע לפשוטו של מקרא, לבאר מה שקבעה תורה סכום של
 שלושים שקלים, כיון שזהו המחיר הרגיל של עבד.

כב. ורש"י כותב "בין שהוא שוה אלף זוז", ולא כהגירסא "מאה
 מנה":

ע"פ הכלל ש"דיבר הכתוב בהוה", מובן, שבזמנו של רש"י לא
 היתה מציאות של עבד ששוה מאה מנה. — גם עבד ששוה אלף זוז
 אינו דבר הרגיל, שהרי המחיר הרגיל של עבד הוא שלושים שקלים, אבל
 אעפ"כ יכול להיות לפעמים דבר היוצא מגדר הרגיל — עבד ששוה אלף
 זוז, אבל לא עבד ששוה מאה מנה.

(125) חו"מ בתחלתו. שם ס"א ס"ה. ס"ב

(123) שם כא, כח.

(124) שם כב, יז. שם, כא. שם, ל. ועוד. ס"א.

זאת ועוד:

"אם עבד יגח השור" — הרי זה רק בשעה שהעבד נמצא בסמיכות לשור, אם כדי לעבוד עמו או להאכילו וכיו"ב.

והרי מובן בפשטות, שכאשר ישנו עבד שיוצא מגדר הרגיל לגמרי, ששואה מאה מנה, הנה עבד יקר כזה, שיכול להיות "מנהל חשבונות", "מניסטער" וכיו"ב, לא יניחנו בעליו להסתובב בסמיכות לשור, אלא ימנה אותו על ביתו, כמו פוטיפר שמינה את יוסף "על ביתו וכל יש לו נתן בידו"¹²⁶, כך, שביחס אליו לא תתכן המציאות ש"יגח השור".

ועד"ז לאידך גיסא — שרש"י כותב "בין שאינו שוה אלא דינר", ואינו מזכיר סכום פחות מדינר, כי, עבד שאינו שוה אפילו פחות מדינר, הוא כנראה חולה, ונמצא במצב ש"נפל למשכב" (לפני ש"יקום והתהלך בחוץ על משענתו")¹²⁷, כך, שלא נמצא בסמיכות לשוורים, ולכן, ביחס אליו לא תתכן המציאות ש"יגח השור" (אא"כ יהי "נס" שהשור יכנס לחדרו...).

ויש להוסיף בזה, שהענין ד"שלושים שקלים יתן" קשור גם עם פרשת שקלים, כפי שיתבאר לקמן (סכ"ד) ע"פ המבואר במדרש תנחומא.

כג. בנוגע להמבואר בהערות אאמו"ר שג' הלשונות "זכייא נקיי" ברירה" הם לנגד נר"נ, ולא הזכיר חי' יחידה — הנה:

לכאורה אפשר לומר שזהו לפי שדוקא בבחי' נר"נ יכול לפגוע ענין החטא כו', אבל לא בבחי' חי' ויחידה. אבל האמת היא, שענין החטא יכול לפגוע גם בבחי' חי', ואפילו בבחי' יחידה, כמובן מהמשל המובא בתניא¹²⁸ מ"האוחז בראשו של מלך ומורידו למטה וטומן פניו בתוך כו'".

אך הביאור בזה:

בזהר שם הובא הפסוק¹²⁹: "והשביע בצחצחות נפשך", שסימו "ועצמותיך יחליץ", שקשור עם הגוף, וכמובן גם מכללות הביאור שם שהמדובר הוא בנוגע לגוף.

ועפ"ז מובן מה שנקט רק ג' לשונות לנגד נר"נ, ולא לנגד חי' ויחידה — כי חיות הגוף קשורה רק עם בחי' נר"נ (כיון שמדובר אודות חיות הפרטי, ולא אודות חיות הכללי).

כד. הענין ד"שלושים שקלים יתן" קשור גם עם פרשת שקלים:

(128) ספכ"ד.

(126) וישב לט, ד.

(129) ישעי' נח, יא.

(127) לשון הכתוב — פרשתנו כא, יח.

איתא במדרש תנחומא¹³⁰ על הפסוק¹³¹ "ונתנו איש כפר נפשו":
 "כיון ששמע משה .. ירד להורות ואמר בלבו מצאנו וכו'", שהתחיל
 להשוות זאת לענינים אחרים ללמוד מהם, ויש שם כמה דעות בזה, עד
 לדעה האחרונה (שזהו הסכום הכי נמוך) ש"משור נגח למד, שנאמר אם
 עבד יגח השור או אמה כסף שלשים שקלים וגו', ואנו המרנוהו בשור,
 שנאמר¹³² וימירו את כבודם בתבנית שור וגו', כל אחד ואחד יתן כסף
 שלשים שקלים. יודע הי' הקב"ה מה שבלבו של משה והראהו באצבעו
 וא"ל משה זה יתנו, כזה יתנו", היינו, שאין צורך בשלושים שקלים, אלא
 מספיק מחצית השקל.

ובזה יש רמז נפלא:

מחצית השקל לגבי שלושים שקל הוא אחד מששים. ונמצא,
 שכאשר נותנים מחצית השקל, נשאר נ"ט כנגדו, שאז אינו בטל [ואע"פ
 שישנו אופן הביטול באלף ורבעה וכו' (כמובא בתניא¹³³), הרי דבר
 הכתוב בהוה, ובדרך כלל הביטול מדאורייתא הוא ברוב, או אם זה מין
 בשאינו מינו, צ"ל ששים כנגדו, כדי לבטל הטעם¹³⁴], ולכן צריך ליתן
 מחצית השקל, כי פחות מזה — יתבטל, ויותר מזה — לא צריך.

ולכאורה אינו מובן: מה נוגע שענין הקדושה שבו (מחצית השקל)
 אינו בטל — הרי יש צורך שענין הקדושה (לא רק שלא יתבטל, אלא
 ש)יתגבר ויבטל את הענין ההפכי?!

והביאור בזה — שענין זה בא להורות שאפילו אם יהודי אוהז רק
 בדרגא שענין הקדושה שבו אינו בטל, אזי בנקל ש"לא ידח ממנו נדח"¹³⁵,
 וסוכ"ס יתגבר ענין הקדושה ויבטל את הענין ההפכי.

כה. אך עדיין אינו מובן:

כיון שע"י מחצית השקל צריך לבטל ענין של ע"ז — אינו מובן:
 הרי הדין הוא¹³⁶ שענין של ע"ז אינו יכול להתבטל לגמרי?

והביאור בזה — ע"פ המבואר בתניא¹³⁷ שאיש ישראל מוסר נפשו
 "אפילו שלא לעשות רק איזה מעשה לבד נגד אמונת ה' אחד, כגון
 להשתחוות לע"ז, אף שאינו מאמין בה כלל בלבו, וכן שלא לדבר תועה
 ח"ו על אחדות ה', אף שאין פיו ולבו שוין כו"; והרי בשעה שאינו

בטול בששים בתחלתו (ס"ע עה ואילך). וש"נ.

(135) ע"פ שמואל-ב יד, יד.

(136) ראה רמב"ם הל' ע"ז פ"ח ה"ט

ואילך.

(137) ספי"ט.

(130) תשא יא.

(131) תשא ל, יב.

(132) תהלים קו, כ.

(133) פ"י.

(134) ראה אנציק' תלמודית (כרך ג) ערך

מאמין בה כלל בלב, הרי הוא רק מרמה את הרואים, אבל באמת אין זה ענין של ע"ז. — בנוגע לב"ד, "אין לו לדיין אלא מה שעיניו ראות"¹³⁸, ולכן, לאחר גביית עדות וכו', צריך להענישו, אבל כלפי שמיא גליא שאין זה ע"ז, כיון שאינו מאמין בה כלל בלב¹³⁹. וכיון שבאמת אין זה ע"ז, הרי מובן שמתבטל לגבי ענין הקדושה.

והרי האמת היא שאצל בנ"י לא שייך כלל הענין של ע"ז, ואפילו חטא העגל — הנה בפנימיות הענינים אין זה ענין של ע"ז, כיון שיהודי לא שייך לע"ז. וכידוע פתגם רבינו הזקן¹⁴⁰ עה"פ "שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד"¹⁴¹, שיהודי אינו רוצה ואינו יכול להיות נפרד מאלקות. ומה שרואים בפועל שעושה דבר בלתי רצוי, הרי זה לפי שנכנס בו רוח שטות¹⁴², והרי שוטה פטור מכל התורה כולה; התורה לא מדברת אליו.

וזהו גם מ"ש במדרש¹⁴³ ש"הללו עובדי ע"ז והללו עובדי ע"ז" היא טענה של "מדת הדין" — דלכאורה, אם אמת הדבר, הרי ה' אמת, משה אמת ותורתו אמת?! אך הענין הוא — שהאמת היא, שיהודי לא שייך לענין של ע"ז; וזהו רק טענה של מדת הדין, כיון שכך נראה בחיצוניות. אמנם, כיון שהכוונה היא לעשות משכן ודירה לו ית' בתחתונים, ובנוגע לתחתונים — בחיצוניות — הרי זה ענין של ע"ז, לכן יש צורך "לכפר על נפשותיכם"¹⁴⁴; אבל כשמדובר אודות "תרומה לה'", הנה כלפי שמיא גליא שלא שייך אצל בנ"י כל המציאות של ע"ז.

ויתירה מזה, שגם בעולם לא שייך כלל המציאות של ע"ז — שהרי נאמר¹⁴⁵ "לא יהי' לך אלהים אחרים על פני", "כל זמן שאני קיים", וא"כ מובן שלא שייך כלל המציאות של ע"ז בעולם, כיון שזהו "על פני".

כו. וההוראה מזה:

כשפוגשים יהודי שהוא במעמד ומצב שרועה בשדות אחרים, שמחפש במקומות זרים כו' (כפי שנתפשט בפרט לאחרונה) — צריך לידע שהאמת היא שאצל יהודי לא שייך כלל המציאות של ע"ז, ואם רק ידברו עמו באמת ובתוקף, מבלי להתפעל מהמלעיגים, בודאי יפעלו עליו כו'.

(142) סוטה ג, א.

(143) ראה זח"ב קע, ריש ע"ב. מכילתא בשלח יד, כח. שמור"ר פמ"ג, ח. הובא ביל"ר בשלח יד, כט.

(144) ראה ירושלמי שקלים פ"ב סה"ג. תנחומא תשא יו"ד.

(145) יתרו כ, ג ובפרש"י.

(138) סנהדרין ו, סע"ב. וש"נ.

(139) ראה גם תניא השלם לתניא שם (ע' ת) אותיות מח"מט. וש"נ.

(140) ראה אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ד ע' שפד (נעתק ב"היום יום" כה תמוז). שם ע' תקמז (נעתק ב"היום יום" כא סיון). ועוד.

(141) ואתחנן ו, ד.

ועי"ז גורמים שמחה גדולה למעלה, כמבואר בתניא¹⁴⁶ המשל משמחת המלך כשמשיבים אליו את בנו יחידו שהי' בשבי' בבית האסורים כו'.

ואז מתקיים מה ש"הבטיחה תורה שסוף ישראל לעשות תשובה .. ומיד הן נגאלין"¹⁴⁷, בביאת משיח צדקנו בקרוב ממש.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א הורה להכריז אודות המלוה מלכה של הגמ"ח שתתקיים במוצש"ק¹⁴⁸, ואמר, שיכריזו שהענין ד"העשיר לא ירבה"⁶⁰ נאמר רק בנוגע למחצית השקל, ולא בנוגע למלוה מלכה. לאחר תפלת מנחה התחיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לנגן הניגון "ניעט ניעט ניקאווא".]

(148) ראה גם מכתב יום שלישי, שהוכפל

בו כי טוב, פ' אם כסף תלוה את עמי שנה זו (אג"ק חל"ב ע' קכד ואילך).

(146) פל"א.

(147) רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ה.

הוספה

[כ"א אדר, ה'תשי"מ]

- (1) קודם שמעוררים ע"ד יסוד ישיבה צ"ל בירור **כדוש** האם זהו **מעשי** מצד חב"ד עכ"פ (היינו שישנם **בפועל** מספר תי' מוכנים **באה"ק** — שיבואו לשם וילמדו **כדבעי**, וכפשוט — ראשי ישיבה מן המוכן **באה"ק** ומנהל ג"כ — כי מכאן אין מקום לשלוח הני"ל).
- (2) אזכיר עה"צ לכהנ"ל.

מצילום כתי"ק, על גלין מכתבו של מו"ה יוסף העכט (אילת) בתאריך זה — בו מדווח: (1) שבסעודת פורים השתא השתתף ראש העיר, מר גדי כץ ורעייתו, ותוך כדי הסעודה — עלתה ההצעה לייסד במקום ישיבה גדולה*, כשראש העיר מבטיח את עזרתו המלאה להביאה אל הפועל; (2) אודות הפעולות בהן מתעסק עתה במסגרת ההכנות לחג הפסח הבעל"ט. אגרות נוספות אליו — אג"ק חכ"ג אגרת ח'תשסד. חל"ב אגרת יב'כה.

(* ראה גם ע"ד ייסוד סניף ישיבת תו"ת באילת — אג"ק חל"ד אגרת יב'תשצב (למוה' ישראל צבי גליצנשטיין), ובהנסמן בהערות שם.

מוקדש
לחיזוק ההתקשרות לנשיאנו
כ"ק אדמו"ר זי"ע

ולזכות
הילד **לוי יצחק** שיחי
ליום הולדתו ועש"ק פ' בא, ה' שבט
ולהכנסו בבריתו של אאע"ה
ועש"ק פ' בשלח, י"ב שבט ה'תשפ"ו
ולזכות אחיו ואחיותיו שיחיו

נדפס על ידי ולזכות הוריהם
התמים ר' **דוד וזוגתו מרת נטשה לאה**
שיחיו לאורך ימים ושנים טובות ובריאות

בן נאים

להצלחה רבה ומופלגה בכל אשר יפנו
בטוב הנראה והנגלה בגשמיות וברוחניות
ולנחת רוח יהודי חסידותי מתוך שמחה וטוב לבב
ויגדלוהו לנח"ר כ"ק אדמו"ר
מתוך בריאות, שמחה, הרחבה והצלחה בכל